

Rapportage themadialogen Onderwijs en werk

Knel en kiemverhalen

- **Elkaar niet kunnen ontmoeten** zorgt voor beperkingen en achterstand in leren, werken en innovatie.
- **Het beperkte fysieke en online onderwijs** biedt niet altijd de mogelijkheid voor jongeren om te groeien.

- + **Veerkracht en flexibiliteit** worden optimaal benut in het online leren en werken.
- + **Stilstaan bij dat wat echt belangrijk is** in leren en werken wat geluk en motivatie ten goede komt.

dialogoog 2

“Mijn wens is dat iedereen mag ontdekken wat hun talenten zijn en deze kan inzetten. Dat gaat over onderwijs, maar ook over werk. Laat ons oog hebben voor de totale mens, dan wordt de wereld mooier.”

Wie zaten aan tafel?

6 gesprekken

41 deelnemers totaal

Hosts kwamen uit de volgende gemeentes: Amersfoort, Assen, Beverwijk, Houten, Lelystad en Overbetuwe

Dromen

- **Meer focus op de menselijke maat** in leren en werken.
- **De lessen die we leerden** over solidariteit, vertrouwen en de werk/privé balans vasthouden.
- **Elkaar weer echt ontmoeten** om samen ervaringen op te kunnen doen.

Drie ideeën

1. Mensen ondersteunen om elkaar weer te **ontmoeten** in het onderwijs en het werk, zo snel mogelijk – maar zeker ook na corona (Fieldlab experimenten, reconnect-festival)
2. Op het gebied van onderwijs: ruimte maken voor herstel (weer live les) en vernieuwing, bijvoorbeeld meer aandacht voor docenten en ruimte voor lessen over identiteit en geluk.
3. Op het gebied van werk aandacht voor herstel (bijvoorbeeld een coachpool om ondernemers te ondersteunen) en vernieuwing (thuiswerken verantwoord faciliteren, inzetten op sociale innovatie).

Enkele proces-observaties

Mensen waarderen elkaars perspectieven. Ze vinden het ook waardevol om over het thema onderwijs en werk in gesprek te gaan en ideeën hierover te genereren.

Themadialogen over onderwijs en werk: inleiding

Op zoek naar ideeën voor ‘na de crisis’

Wat is er tijdens corona in de knel gekomen dat we met elkaar wensen te herstellen? En welke kiemen voor vernieuwing hebben de afgelopen maanden ook het licht gezien, die we juist groter zouden willen maken? Deze vragen stonden centraal in het project ‘perspectief en dialoog’ van het interdisciplinaire team **Nederland na de crisis**, dat een onderdeel is van het programma-DG **Samenleving en COVID-19**. In dit breed opgezette project werden in het voorjaar van 2021 activerende dialogen tussen burgers, middenveld, wetenschappers en overheid georganiseerd om ideeën te ontwikkelen voor herstel en vernieuwing. Dialogen die inspireren en motiveren, krachten bundelen, en nieuwe initiatieven stimuleren. De thema’s en ideeën die naar voren komen vormen bovendien input voor een landelijke herstel- en vernieuwingsagenda.

Om te onderzoeken rond welke thema’s mensen in gesprek zouden willen voerden we een twintigtal **verkenningdialogen**. Daarin vroegen we een gemêleerde groep wat voor hen in de knel was gekomen tijdens corona, wat was ontkiend, en wat voor hen (dus) belangrijke thema’s voor de toekomst zijn. Hieruit kwamen zeven onderwerpen naar voren. **‘Onderwijs en werk’** was een van die thema’s.

Waarom onderwijs en werk als thema?

In de verkenningdialogen kwamen de thema’s onderwijs en werk naar voren in zowel knel- als kiemverhalen. De knelverhalen gingen grotendeels over het online onderwijs. Jongeren en studenten vertelden hoe lastig zij het vinden om gemotiveerd te blijven en dat school of studie minder leuk worden door de online lessen. Ook noemden zij het oplopen van achterstanden als knelpunt. Daarnaast vertelden meerdere deelnemers over het verliezen van hun baan en dat het dikwijls lastig blijkt om een nieuwe baan te vinden in deze tijd.

Heel soms is er iemand die juist een loopbaankans krijgt in deze tijd, maar dat is echt een uitzondering. De meeste kiemverhalen gaan over de voordelen van thuiswerken en -studeren: de autonomie die erbij komt kijken, meer tijd door kunnen brengen met het gezin, minder verkeer op de weg, minder prikkels en de vrijheid om verder van werk of school te kunnen wonen.

De roep om aandacht voor kwalitatief en inclusief onderwijs en kansen op werk, ook na de crisis, is groot en kwam van de verschillende groepen – zeker ook de groepen die door de coronacrisis

extra geraakt zijn, zoals jongeren, mensen met een chronische ziekte, dak- en thuislozen, mensen in armoede).

Op basis van de verkennende gesprekken maakten we de omschrijving in bijgaande tekstbox voor de themadialogen over onderwijs en werk.

Zes themadialogen

Om door te praten over het thema ‘onderwijs en werk’ organiseerden we zes themadialogen, waaraan in totaal 41 mensen meededen. Hier wisselden zij uit over knelpunten en kiemen uit de coronaperiode, deelden ze dromen voor na de crisis en onderzochten ze samen ideeën om datgene wat in de knel is gekomen weer te herstellen, en kansen voor vernieuwing te verzilveren. Voor de opzet van de gesprekken verwijzen we naar de uitleg werkwijze. In deze rapportage beschrijven we de rode draden uit de gesprekken.

Thema onderwijs en werk

Iedereen is verbaasd over de snelheid waarmee we in ons land over zijn gegaan op digitaal onderwijs. Lessen zijn toch doorgegaan. Veel viel er ook weg: de persoonlijke ontmoeting met docenten, het contact met leeftijdgenoten, praktijkvakken. Ondanks inspanningen van scholen, vrijwilligersinitiatieven als ‘thuishulpmaatjes’ en mini-ouder-scholen is dat gat niet opgevuld. Kinderen en studenten hebben last van de lange periode van online onderwijs. We zien leerachterstanden, eenzame jongeren en zelfs stress en depressie. Tegelijkertijd zien we ook jeugdigen die zich juist beter voelen door de relatieve rust. Omdat de arbeidsmarkt verandert, zijn ook veel volwassenen weer naar school gegaan omdat hun baan verdween. Sommige ZZP-ers houden het niet vol en kiezen voor vast werk. Dat levert vaak pijn op, maar soms ook mooie voorbeelden, van mensen die een carrièreswitch maken.

Wat hebben we ontdekt over goed onderwijs voor iedereen? Hoe benutten we die inzichten? Hoe lossen we het op als je geen stage kan lopen? Kunnen en willen we de omscholingsmogelijkheden voor volwassenen handhaven? Hoe helpen we mensen die hun baan verloren snel weer aan werk? En hoe vangen we de mentale klap op die veel mensen – jong en oud - oplopen door te grote uitdagingen in school en werk?

1. Knelpunten en kiemen uit de coronatijd

De eerste vraag in elk gesprek was wat er volgens de deelnemers in de knel was gekomen of ontkiemd was tijdens corona. Als **knelverhalen** deelden mensen op dit thema vooral verhalen met elkaar over onderwerpen als:

- **Hoe leerlingen, studenten en werknemers elkaar niet kunnen ontmoeten.** Deelnemers geven aan dat het onlineonderwijs en online werken afstand creëert en er veel contact wegvalt. Er wordt minder aan elkaar gevraagd hoe het gaat en gekeken naar wat de ander nodig heeft in het werk en de ontwikkeling. De mogelijkheden om van elkaar te leren en om samen te innoveren worden beperkt door de afstand.

“Muziekles brengt heel veel voor de ontwikkeling van je brein. Je empathisch vermogen, je inlevingsvermogen, dat wordt allemaal bevorderd. En dat is nu juist wat in het onlineonderwijs ontbreekt: het contact met de anderen. En het vermogen om contact te kunnen leggen met anderen.” (student, dialoog 6)

“We werken met collega’s uit alle lagen in de bevolking, die verbinding is juist fijn. Mensen trekken nu toch terug naar hun eigen. En dat moeten we straks wel weer open kunnen breken.” (ondernemer, dialoog 6)

“Ik ben net begonnen in een nieuwe baan. Ik mis de wandelgangen terwijl dat in de politiek en in de gemeente juist zo hard nodig is. Alles gaat indirect en daardoor langzamer.” (griffier, dialoog 5)

“Er zijn veel zorgen over studenten die voor het eerst gaan studeren. Zij zijn nieuw en kennen elkaar nog niet. Terwijl je in je studie juist van elkaar leert. Je hebt elkaar nodig. En dat staat nu echt stil.” (cultuurcoach, dialoog 3)

- **Het leren van scholieren en studenten wordt beperkt.** Voor veel jongeren geldt dat ze te maken hebben met een gebrek aan motivatie, concentratie en ritme. Het beperkte fysieke onderwijs en het online-onderwijs biedt hen niet altijd de mogelijkheden en de inspiratie die zij nodig hebben om te groeien. Soms speelt ook (de angst voor) een verslechterde kans op werk een rol: waar doe je het dan voor?

“Ik heb het wel nodig om echt even naar een bepaalde plek toe te gaan. Als je de campus oploopt, kom je toch al meteen in een leermodus. Dat lukt minder als je steeds op dezelfde plek bent, als waar ook je bed staat.” (student, dialoog 3)

“Ik merk dat er van je wordt verwacht, dat je het wel moet doen zoals het normaal zou gaan. Terwijl het onderwijs niet normaal is. Toch wordt van mij verwacht dat ik optimaal presteer.” (scholier, dialoog 3)

“Als je nu studeert in een sector waar straks misschien geen werk meer in is, dan doet dat iets met je motivatie. Doorgaan is heel lastig op dit moment. Er zijn veel studenten die nu gestopt zijn, geen zin meer hebben. Die het echt heel lastig vinden om toch die colleges te blijven volgen online. Ik merk dat zelf ook in het lesgeven.” (loopbaancoach, dialoog 6)

Bij de **kiemverhalen** ging het vooral om thema’s zoals:

- **De kansen die deze tijd biedt om veerkrachtig te zijn in onderwijs en werk.** Mensen vertellen over de flexibiliteit en efficiëntie in het werken en leren vanuit huis en hoe dit toegankelijkheid en gelijkheid kan creëren.

“Digitaal onderwijs kan een enthousiaste leraar niet vervangen, maar het biedt wel kansen. Het maakt het onderwijs meer toegankelijk. Vroeger was op uitwisseling gaan iets wat niet voor iedere student weggelegd was. Nu met digitaal lesgeven is het mogelijk voor meer studenten om vakken op andere (internationale) universiteiten te volgen. De gelijkheid is vergroot.” student Health Care Management, dialoog 2)

“Mensen lijken meer te kunnen dan ze denken”. Maar misschien is dat ook wel dat wat werkgevers zien. Als de druk maar groot genoeg wordt, kunnen mensen opeens heel veel meer, en vinden ze dat soms ook wel leuk.” (manager, dialoog 3)

Wij organiseren vaak bewonersavonden maar nu we de tafels digitaal hebben vanwege corona komen er in een keer ook hele andere mensen. Dat vind ik ontzettend fijn omdat ik nu meer ervaringen hoor en andere inwoners spreek over thema’s in onze stad.” (wethouder)

- **Stilstaan en nadenken over wat je echt wilt.** Mensen hebben meer tijd gevoeld en genomen om te kijken wat hen echt gelukkig maakt als het gaat om onderwijs en werk.

“Wat mij heeft geholpen in het begin van Corona is dat ik rust terug heb gevonden. Ik was veel te veel bezig met school. Door Corona had ik minder lessen en kon ik me focussen op wat ik echt leuk en belangrijk vond, daardoor nu het schooljaar goed begonnen en zit ik lekker in mijn vel.” (middelbare scholier VWO 4, dialoog 2)

“Mijn leven was voor Corona snel-snel-snel. We leefden in een maatschappij waar je zo goed was als je prestaties. Dat idee is niet helpend. Ontkiemd is voor mij het inzicht dat we terug moeten gaan naar wat echt belangrijk is.” (organisatieadviseur gemeente, dialoog 2)

“Ontkiemd is dat ik naar mijn innerlijk ben gaan kijken en wat me gelukkig maakt en hoe ik mezelf kan leren motiveren. Ik heb geleerd dat je moet kijken naar wat je gelukkig maakt. En iets doen.” (student Finance & Accounting, dialoog 2)

2. Dromen en wensen voor de toekomst

De tweede vraag in de dialoog ging over wat mensen ten diepste wensen op het thema. Waar dromen mensen van? Hier hoorden we vooral de volgende verlangens voorbij komen:

- **Meer aandacht voor ontwikkeling gefocust op het individu**, in zowel onderwijs als werk. Mensen dromen over werk doen dat meer bij ze past, gehoor geven aan persoonlijke leerbehoeftes en bewuster stilstaan bij hoe hun persoonlijkheid matcht met werken en leren. En ze praten over arbeidsorganisaties en scholen als systemen en plekken met aandacht voor die individuele talenten en drijfveren - dat zal volgens hen leiden tot meer geluk en kansen voor iedereen.

“Mijn wens is dat iedereen mag ontdekken wat hun talenten zijn en deze kan inzetten. Dat gaat over onderwijs, maar ook over werk. Laat ons oog hebben voor de totale mens, dan wordt de wereld mooier. Meer geluk en meer werkplezier zijn het resultaat, en motivatie omdat je terug hoort wat je goed kunt en hoe je bijdraagt aan doelen van een organisatie.” (adviseur bij een gemeente, dialoog 2)

“Een droom op lange termijn is onderwijs voor iedereen. Op mijn school gaat het nu veel over wat je doel is. Dat moeten we doorzetten. Het gaat om ontwikkelen wat je wilt, ruimte om te ontdekken wat je doel is. Er is meer in de wereld dan Duitse rijtjes leren.” (middelbare scholier, dialoog 2)

“We hebben altijd de neiging om iedereen hetzelfde te geven. Dat is per definitie oneerlijk. Iedereen is anders. Laten we het systeem en het middel niet meer leidend te laten zijn. Maar de mens: wat past bij iemand?” (burgemeester)

“Ik zou graag een onderwijsstelsel zien dat voor iedereen toegankelijk is. En dat zichzelf steeds verbetert. Ik geloof dat als kinderen goed begeleid worden naar volwassenheid, dat later zich uitbetaalt in hoe gelukkig iemand wordt. Mijn droom is dat we meer investeren in het onderwijs zodat kinderen gelukkiger worden en de samenlevingen eerlijker wordt.” (student Health Care Management, dialoog 2)

- **Als samenleving leren van deze crisis** op het gebied van een goede werk/privé balans, vertrouwen in elkaar en solidariteit naar elkaar. De bezinning en rust die mensen (noodgedwongen) hebben gevonden in hun eigen leven vertalen ze door naar een samenleving als geheel met minder prestatiedruk en meer menselijke maat.

“Mijn diepe wens is dat we corona niet zien als een crisis die we moeten bedwingen en overwinnen, maar als informatie kunnen benutten. Dat we straks niet ‘terug naar kantoor gaan’ maar ‘vooruit naar kantoor’. Dat we meenemen wat we hebben geleerd: een betere werk-privé balans, niet elke dag op onze nieuwe thuiswerkplekken zitten, maar ook niet elke dag weer in die file of volle trein. En ook het kleine, het intermenselijke, de zorgzaamheid en de solidariteit die we nu hebben ontdekt, dat we dat vasthouden.” (communicatieprofessional, dialoog 3)

“Mijn wens is dat de werkweld en thuiswereld meer bij elkaar mogen komen. Ik kwam voor Corona niet toe aan mijn gezin, nu merk ik dat dit niet per se nodig was geweest. Nu kom ik meer aan mezelf en anderen toe.” (wethouder)

- Elkaar weer **live** ontmoeten, fysiek samenwerken en met elkaar ervaringen opdoen. En wanneer er online werk of onderwijs plaatsvindt, dat hier een goede balans in komt.

“Wij hebben een soort leer-werktraject voor mensen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dat kan helaas niet in deze tijd. En juist voor deze doelgroep, bijvoorbeeld mensen met een taalachterstand, daar heb je echt het menselijke contact voor nodig. Achter een scherm kun je die mensen niet begeleiden. Je hebt juist 1 op 1 momenten nodig. Voor wat betreft de droom, hoop ik dat we dat echt weer kunnen oppakken.” (ondernemer, dialoog 6)

“Ruimte om dingen weer met elkaar te gaan ervaren. Dat je met je studiegenoten ervaringen opdoet, uitwisselt over datgeen wat goed gaat maar ook waar je mee worstelt.” (student, dialoog 4)

“Ik droom ervan dat we snel weer bij elkaar in de klas kunnen zitten: zoals vroeger ongecompliceerd. Gewoon weer leerling en jong kunnen zijn.” (middelbare scholier, dialoog 5)

“Mijn ideaal is een dynamische maatschappij waar je live werken kunt combineren met online. Zodat je tijd bespaart en effectiever kunt zijn. Wat weer leidt tot minder werkdruk en stress, meer tijd voor familie, zelfontwikkeling en hobby’s.” (student Bestuur & Organisatiewetenschappen, dialoog 2)

3. Eerste stappen en ideeën

Als laatste vraag in de dialogen nodigden we mensen uit om – alle verhalen van de anderen gehoord hebbende – na te denken over de eerste stappen die we kunnen zetten. Wat is belangrijk om als eerste te gaan doen?

- Mensen ondersteunen om elkaar weer te ontmoeten in het onderwijs en het werk, zo snel mogelijk – maar zeker ook na corona:

“Faciliteer of organiseer als onderwijsinstelling ook zoiets als ‘studie buddy’s’ of ‘studie-maatjes’: zo dat je wel met z’n tweeën kan afspreken, of samen een online les kan volgen, of samen op 1 plek kan zijn en samen een opdracht doen, in plaats van alles alleen thuis.” (student, dialoog 6).

“Wijkgebouwen anders gaan gebruiken en benutten om mensen met elkaar in contact te laten komen. Je kunt dat na corona heel goed als ontmoetingsruimtes benutten waar iedereen welkom is. En je elkaar ook kan helpen bij keuzes in werk, studie en leven.” (voorzitter Culturele Broedplaats dialoog 4).

“Het zou een mooi idee zijn om de horeca te gebruiken als studieplekken voor studenten. Bestaande ruimtes dus gebruiken voor mensen om te werken en te studeren.” (dialoog 4).

- Het onderwijs zowel herstellen als vernieuwen. Hier zijn veel ideeën voor, die gaan bijvoorbeeld over weer ‘live’ onderwijs en het belang van informeel contact, de kwaliteit van onderwijs, investeren in de docenten en ruimte in het curriculum voor lessen over identiteit, geluk en toekomstperspectief:

“Muziekscholen zijn ook een vorm van educatie. Net als sportclubs. Zie onderwijs dus niet sec als vak inhoud, maar kijk breder: wat zijn plekken waar we leren? (student, dialoog 6)

“We zien in deze corona periode dat mentoren veel meer betrokken zijn dan voorheen. Het lijkt alsof ze nu beter weten wat er speelt. Door het intensievere 1-op-1 contact signaleren ze problemen ook sneller. Het zou mooi zijn om mentoren te trainen dit voort te zetten. Van mentor naar meer coach te gaan.” (maatschappelijk werker, dialoog 3)

“Een combinatie van online colleges en live onderwijs om kwaliteit te behouden en te verhogen. Het is de taak van de universiteiten om te herkennen dat de kwaliteit van het onderwijs is gedaald en hier actie in te ondernemen.” (dialoog 6)

“Een leuk gesprek met als titel ‘geluk’ meer een plek geven in het onderwijs. Door gelukslessen bijvoorbeeld. Het talent dat kinderen hebben moet de ruimte krijgen. ‘Zijn wie je bent’ zou de basis moeten zijn in al het onderwijs, het hele curriculum.” (dialoog 2)

- In het **werk** herstellen wat in de knel kwam en ook de kansen grijpen voor vernieuwing. Er kwamen ideeën boven zoals een coachpool om ondernemers te ondersteunen, thuiswerken verantwoord faciliteren en inzetten op sociale innovatie en de maatschappelijke rol die bedrijven kunnen nemen. Hier kwamen ook enkele eerste stappen en ideeën naar voren die iets vragen van de overheid en werkgevers:

“Het belangrijkste is flexibiliteit en dat dit ook na corona vastgehouden wordt. En een middenweg hierin vinden, voor sommigen is dat in de klas of op werk, anderen juist liever thuis. Werkgevers hebben een rol te spelen en flexibiliteit te faciliteren. De overheid heeft een actieve rol in kijken of medewerkers voldoende ruimte krijgen, en maatregelen treffen als het niet goed gaat.” (dialoog 2)

“Hele duidelijke afspraken over het recht om thuis te werken maar ook het recht om op kantoor te werken. In CAO’s moeten daar afspraken over komen. Kantoorruimtes weer verminderen en kantoren ook inrichten om geconcentreerd te kunnen werken. Zodat mensen die geleden hebben onder kantoorruimtes wel gewoon naar het werk kunnen komen.” (dialoog 5).

“Als we meer gaan thuiswerken, hoe houd je dan als werkgever op een prettige manier in beeld wat er gebeurt? Wat we daarin nu doen is via apps en online meetings elkaar ontmoeten, maar ook 1 op 1 mensen thuis bezoeken, ook al is dat soms ver rijden en kost dat tijd, het levert wel heel veel menselijks op.” (ondernemer, dialoog 6)

Een drietal concrete initiatieven die uit de dialogen naar voren kwamen staan in onderstaande tekstboxen:

Werken en ondernemen vanuit de '17 sustainable goals'

Middels de 17 sustainable goals kunnen ondernemers, bedrijven en scholen bijdragen aan een beter Nederland. Een voorbeeld van een doel is armoedebestrijding, iets wat aandacht verdient in deze tijd waar kansongelijkheid nóg meer op de voorgrond is gekomen. Het idee is dat de overheid het gesprek aangaat over wat werkend Nederland maatschappelijk bijdraagt.

Een 're-connect' festival

Veel jongeren willen op sociaal gebied veel inhalen. Het idee is dat scholen hier activiteiten voor kunnen organiseren op een festival of feestdag. Zodat iedereen elkaar weer kan ontmoeten en op sociaal gebied weer dingen kan opbouwen met elkaar.

Fieldlab experimenten op scholen en universiteiten

Een grote wens is dat de scholen weer helemaal open kunnen. Het lijkt deelnemers een goed idee om hier Fieldlab experimenten voor in te zetten om zo gecontroleerd en bewust van de risico's de scholen weer te openen.

Concluderend lijkt het de deelnemers in deze dialoog over onderwijs en werk er vooral om te gaan dat ontmoetingen weer onderdeel worden van het leer- en werkleven, dit verdient herstel. Jezelf motiveren om onderwijs te blijven volgen blijkt een grote uitdaging voor veel jonge mensen. Daarnaast biedt online onderwijs en thuis werken ook kansen op het gebied van toegankelijkheid, gelijkheid en flexibiliteit. De deelnemers hopen dat dit wordt vastgehouden en in goede banen geleid door zowel de overheid, scholen als werkgevers. Wanneer werk en onderwijs zowel online als live zijn, is bijvoorbeeld wel aandacht nodig voor hoe dit leidt tot kwaliteit en flexibiliteit.

De crisis doet een beroep op ieders veerkracht en doet mensen stilstaan bij wat zij belangrijk vinden in werken en leren. Dat roept het verlangen op dat onderwijs en werk nog meer aansluit bij het individu. En dat ook in het onderwijs aandacht is voor 'levens thema's' zoals geluk, identiteitsvorming, toekomstperspectief. Veel mensen staan ook stil bij wat een goede werk en privé balans inhoudt en hoe zij deze balans kunnen behouden. Tegelijk doet het gegeven dat mensen op zichzelf waren teruggeworpen ook het verlangen naar gezamenlijk werken en leren toenemen. Veel dromen en ideeën gaan over het mogelijk maken van ontmoetingen. Elkaar echt zien en vragen hoe het gaat komt zowel onderwijs als werk ten goede. Vernieuwingskansen die mensen dus zien in onderwijs en werk gaan dus ook daar over: elkaar ondersteunen en inspireren.

4. Procesobservaties

Wat mensen raakt is dat iedereen een persoonlijk verhaal heeft over dat wat in de knel kwam tijdens de coronacrisis en dat er een tweedeling is tussen mensen die echt in de knel zijn gekomen en mensen die juist iets positiefs uit deze crisis halen. Tegelijk raakt het mensen ook dat deze crisis kansen biedt om bepaalde dingen in onderwijs en werk anders te doen.

Wat opvalt als het gaat om hoe de deelnemers de gesprekken ervaren is dat veel deelnemers positief de dialoog verlaten. Mensen vertellen dat zij zich geïnspireerd voelen en dat de gesprekken stof bieden tot nadenken. Mensen vinden het waardevol dat verschillende individuen met een eigen perspectief bij elkaar gebracht worden om naar elkaar te luisteren en ideeën te genereren die een stap verder gebracht mogen worden.

"Ik vind het heel waardevol om met verschillende disciplines en vanuit verschillende invalshoeken aan een tafel te zitten. We zijn gewend om in je eigen koker te zitten. De kracht van zo'n dialoog sessie is dat je andere perspectieven krijgt. Ik zou 't jammer vinden als dit 't dan was. Ik denk dat we het goede voorbeeld moeten gaan zijn en ik ben nu op scherp gezet. Ik blijf respectvol buiten de lijntjes kleuren en goed naar het kind kijken." (leerkracht, dialoog 1)

Deelnemers van de dialogen voelen zich gehoord en ze hopen dat het gehoor aan hun verhalen en ideeën in gang zetten hier niet stopt.

“Ik voel me gehoord, maar ik ben heel benieuwd of wat ik zeg, of dat een verschil kan gaan maken en of er echt geluisterd is. Ik ben hoopvol, maar ik zit de rest van de dag nog gewoon achter de computer.” (student, dialoog 4)

“Ik denk dat er mooie kansen liggen. Als maatwerk en de menselijke factor meer ruimte krijgen, denk ik dat de wereld echt een stukje mooier wordt. Ik kijk er naar uit!” (loopbaancoach, dialoog 6)

Het lijkt erop dat de interactie die plaatsvond in de dialogen waardevol is voor deelnemers.

“Dankbaar voor dit mooie gesprek! Dat de menselijke interactie het allerbelangrijkste is, is de les van Corona. Uit dit gesprek blijkt dat dat zelfs digitaal kan!” (wethouder).

“Ik verlaat deze dialoog met een fijne gedachte, even buiten het “vaste” kringetje. Andere inzichten en ideeën. Het is lang geleden dat ik met studenten heb kunnen praten bijvoorbeeld. Bedankt allemaal.” (ondernemer, dialoog 6).

“Ik vond het heel bijzonder om met jullie 2 uur in gesprek te zijn. Het geeft me een boost. Ik had het liefst dat we zo samen gezellig naar buiten zouden lopen met een kop koffie en nog even na kletsen. Het is een rare afsluiting zo die een rare vorm van leegte geeft. Ik heb genoten van jullie verhalen. Ik had het niet verwacht. Ik dacht: ik zit 2 uur te luisteren... ik wist niet dat jullie verhalen me zo zouden raken.” (wethouder).

